

חינוך לחיים

פרשת ויקרא

מפני מה מתחילין לתינוקות בתורת כהנים ולא בבראשית? כדי לחנכם כבר מהתחלה שבשביל חינוך והצלחה בתורה צריכים קורבן - לשון הקרבה, כי צריך מסירות נפש והתאמצות בשביל החינוך. וזה ההסבר בפס' "אדם כי יקריב" - מסביר הש"ך אם אדם רוצה להתקרב אל בוראו, חייב לקבל על עצמו עול עבודתו כשור לעול - (וזה הכוונה "מן הבהמה") ומתי הזמן המובחר לכך?? "מן הבקר" בימי הנערות (בוקר).

אך חייבים לזכור שהעיקר בחינוך זה - "ונפש כי תקריב קרבן מנחה" - אומר רש"י לא נאמר נפש בכל הקורבנות נדבה אלא במנחה, מי דרכו להתנדב מנחה? עני, אמר הקב"ה מעלה אני עליו כאלו הקריב נפשו" כיוון שטרם כפי יכולתו נקרא שהקריב נפשו. ולמדנו מכאן שמכל אחד דורשים רק כפי יכולתו ולא יותר. ומה שנדרש מהאדם הוא ההשקעה שעשה למען המצווה כפי יכולתו וגם אם הביא דבר מועט אם זה היה כפי יכולתו וכוחותיו גדול מעלתו ושכרו. כי בשמים לא מסתכלים רק על התוצאות שהגיע אלא מודדים לפי העמל וההשקעה שהתאמץ.

והדרך לזה היא נטילת אחריות שהרי צריך באמת להבין הייתכן כי האדם שעשה מעשה עבירה, ומביא קרבן בזאת מתכפרת העבירה?? הלא דבר הוא פגמת את הבריאה וקלקלת מה עוזר הקרבת כבש??

הרמב"ן כותב: ויותר ראוי לשמוע הטעם שאומרים בהם כי בעבור שמעשי בני אדם נגמרים במחשבה ובדבור ובמעשה, צוה השם כי כאשר יחטא, יביא קרבן יסמוך ידיו עליו כנגד המעשה ויתודה, בפיו כנגד הדבור, וישרוף באש הקרב והכליות שהם כלי המחשבה והתאוה, והכרעים כנגד ידיו ורגליו של אדם העושים כל מלאכתו, ויזרוק הדם על המזבח כנגד דמו בנפשו, כדי שיחשוב אדם בעשותו כל אלה כי חטא לאלהיו בגופו ובנפשו, וראוי לו שישפך דמו וישרף גופו, לולא חסד הבורא שלקח ממנו תמורה וכפר הקרבן הזה, שיהא דמו תחת דמו נפש תחת נפש, וראשי אברי הקרבן כנגד ראשי אבריו, והמנות להחיות בהן מורי התורה שיתפללו עליו, וקרבן התמיד בעבור שלא ינצלו הרבים מחטוא תמיד, ואלה דברים מתקבלים מושכים את הלב כדברי אגדה. הרמב"ן מייסד לנו, כי החטא הוא כל כך חמור, עד כדי שהיה צריך לשפוך את דמו של החוטא, ולשרוף את גופו, רק שבחסד הבורא וברחמי העצומים, נתן את האפשרות שאדם יביא קרבן, ויחשוב בזמן הקרבת הקרבן שהיה ראוי שיעשו לי את הדבר הזה... כנגד מה שחטאתי ופגמתי, היה צריך להעניש אותי עד כדי שהיו צריכים לעשות לי מה שעשו לקרבן שהבאתי.

ברור שהנושא של הקרבנות זה לא העניין של המחיר או של הגודל, אלא יש כאן משמעות פנימית!! חטאתי עויתי ונכשלתי!! ובשתי מילים נקרא לזה 'נטילת אחריות'!! אם נתבונן, אפי' שמות הקרבנות יש להם ביטוי רגשי: קרבן אשם - מה זה אומר?? אני אשם! קרבן חטאת, זה לא סתם קרבן, זה אני חטאתי!! או קרבן עולה, הכל עולה כליל לשמים. וזה אומר שרק כאשר תתבונן לעומק, תבין מה המשמעות של החטא והעבירה. תבין מה פגמת, תיקח אחריות!! תעשה וידוי על הקרבן ואז תקריב, או אז יכופר לך.

כל מציאות החטא, זה בעצם חוסר אחריות, אפי' בשוגג היה כאן איזה שגגה באחריות ואדם אמור להיות אחראי למעשיו. טעית?? קח אחריות!! תבין שאת מה שעשו לקרבן היו צריכים לעשות לך ואם אתה לא מבין את זה או לא חושב על זה אז איך תתכפר?? האם שחטת כבש תועיל לך למחות את רשם העבירה והחטא שעשית??

בלי הרמב"ן הזה, אין הבנה מה תועיל ההקרבה של הכבש. אני אחטא, הכבש ישחט, ואני אלך ואכנס לחיים טובים ארוכים ולשלום???

ואתו הדבר בקרבן תודה - זה לא סתם להביא קרבן. מה אשם הכבש? יש כאן ביטוי רגשי. אני רוצה מעומק נפשי מהפנימיות שלי לומר תודה. להודות לרבש"ע. הלב מתפרץ, אני מביא קרבן עם לחמי תודה, אני אעשה סעודת הודאה בקול גדול. אני אקח אחריות על ההכרת טובה שיש לי על מה שקיבלתי.

זה הסוד לחיים - לא לברוח מאחריות. גם על כישלונות וגם על הצלחות. על כישלונות מתחרטים, על כישלונות לפעמים גם משלמים ועל הצלחות מודים! מודים למי שסמך עלינו ונתן לנו אחריות להצליח.

לע"נ אבי מורי ר' חיים ב"ר ישעיהו ז"ל

משה בירנבוים - birmoshe@gmail.com

חינוך לחיים

פרשת ויקרא

פרשתנו פותחת במילים: ונפש כי תקריב קרבן מנחה לה', סלת יהיה קרבנו ויצק עליה שמן..."

התורה מתחילה לפרט על סוג קורבן המובא מן הצומח, קורבן מנחת נדבה. זהו בעצם קורבן, שאדם מביא מתוך נדיבות ליבו. וכאן נשאלת השאלה: בתחילת הפרשה קראה התורה "אדם", למקריב הקורבן: "אדם כי יקריב מכם קרבן לה'", וכאן אנו רואים לשון "נפש". מדוע כאן קוראת התורה למקריב קורבן מנחת נדבה, "נפש"?

את התשובה עונה רש"י: "מי דרכו לנדב מנחה? עני. אמר הקב"ה: מעלה אני עליו כאילו הקריב נפשו". הרי, מדובר באדם עני חסר אמצעים ויכולות, שנותן בכוונה זכה וטהורה, מעומק נפשו את המיטב שהוא יכול לתת, ולכן התורה מתייחסת כאן אל נפשו.

אנחנו מצויים היום בסוג של תרבות תחרותית והישגית, שבה המדד, הוא מבחן התוצאה. תרבות כזו מתייחסת לאדם עני, כאל אחד שנכשל כישלון חרוץ. אם משווים אותו לאחרים בעלי אמצעים, ניתן לראות כי במבחן התוצאה הם מגיעים לתוצאות הרבה יותר מרשימות שהרי גם הקורבנות שלהם הם לא מהצומח, אלא מעוף ובהמה.

את התרבות העכשווית, לא מעניינת הדרך העומדת ביסוד המעשים, אלא תוצאות המעשים בלבד, וכך התרבות מודדת את בני האדם, הפוך בדיוק מדרך התורה. "רחמנא ליבא בעי" - התורה רוצה את הלב של האדם.

אותו "עני" שעליו אנו מדברים, הוא אחד שנמצא בסביבה שלנו, הוא מגיע מתוך שאיפה פנימית חבויה, לעשות את המעשים מתוך מקום זך, טהור, נקי, אמיתי, מכוון ומדויק. אותו "עני", הוא בדיוק אותו הנער, שמנסים מאד לעשות את הטוב והנכון, אך לא תמיד מצליחים. ככל שהם מתאמצים - הם מתאכזבים.

במבחן התוצאה, הם אולי נכשלו כישלון מהדהד, אך הקב"ה לא מודד הצלחות לפי התוצאה, הוא מודד את עומק כוונת הנפש, את האמת שבה, את הלב שרוצה ומייחל לשינוי, ואת כל המאמצים שהושקעו בכך.

מכאן עלינו ללמוד יסוד חשוב: לא נשפוט אף פעם ילד או נער לפי המצב הסטטי שלו, גם אם זה מצב לא טוב, גם הוא נראה לנו "אבוד" או "עני" במעשיו! דווקא אותו "עני" יכול להעניק לעצמו, דבר שלא כולם תמיד יכולים, והוא להצליח לעשות מעשה אחד מתוך כוונה אמיתית של הלב, מתוך עומק הנפש.

אם נסתכל בשטחיות על הלבוש של הנער, על מעשים עכשוויים או תוצאות, לא נוכל להאמין בו, אך אם נעמיק בעומק נפשו של הנער, נגלה עולם שלם של רצונות ושאיפות.

אם הקב"ה שמח בנדבת העני, שכל כולה מהצומח, אז ברור כי הקב"ה שמח גם במעשים של הילדים העניים ממעש שלו. גם מעשה אחד שלהם, שווה בעיניו לאין ערוך.

כדי לעזור לנער, על מנת שיעשו שינוי אמיתי בחייהם, לא נכון יהיה להתייחס לדברים בשטחיות, ולשפוט אותם לפי המראה החיצוני.

התחילו להביט אל הנפש, שימו לב אל הנשמה, נסו למצוא את הקשיים שבתוכה, לפרק ולהתיר חסמים.

בדרך זו, תגלו עולם שלם של עושר אינסופי הטומן בחובו אינספור אפשרויות להשתנות, להצליח ולהתעלות

לע"נ אבי מורי ר' חיים ב"ר ישעיהו ז"ל

משה בירנבוים - birmoshe@gmail.com

(הנער איתנו)